

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Områdene utdanning og helse og sosial

Deres ref.: 200704838

Vår ref.: 2007/11076 630 KUB

Vår dato: 06.12.2007

Høring - Forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven

Vi viser til høringsbrev 12. oktober 2007 angående ovennevnte.

Forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven omfatter flere tema, og Fylkesmannens merknader følger samme tematikk og nummerering som i høringsnotatet. Forslag som ikke er omtalt, har vi ingen merknader til.

2. Innføring av rett til videregående opplæring for voksne født etter 1. januar 1978

Fylkesmannen i Østfold støtter de foreslåtte endringene. Det foreslås at ungdom med rett til videregående opplæring etter § 3-1 kan få videregående opplæring etter § 4A-3 når det er søkt om det og det foreligger "særlege grunnar". Høringsnotatet angir noen momenter til tolkning av begrepet "særlege grunnar". Disse momentene bør også fremgå av lovendringens forarbeider eller andre sentrale rettskilder.

3. Endring i lovbestemmelsene om tilpasset opplæring og spesialundervisning

3.1 Forslag om innarbeiding av lovens krav om tilpasset opplæring i opplæringsloven kapittel 5 om spesialundervisning

Fylkesmannen støtter forslaget om at kapittel 5 i opplæringsloven om spesialundervisning blir gjort om til et kapittel som både omfatter tilpasset opplæring og spesialundervisning, idet tilpasset opplæring og spesialundervisning hører tematisk nært sammen. I den forbindelse ser vi gjerne at forarbeidene til lovendringen klart sier noe om forholdet mellom tilpasset opplæring og spesialundervisning, herunder at spesialundervisning er en form for tilpasset opplæring, men at ikke all tilpasset opplæring er spesialundervisning.

Høringsnotatet sier at flyttingen av innholdet i § 1-2 ikke medfører noen realitetsendring. Vi vil likevel bemerke at forslaget til § 5-1 får en overskrift som eksisterende § 1-2 ikke har, og at denne overskriften presiserer et viktig poeng med tilpasset opplæring; nemlig at den er for alle. Forslaget medfører en forskjell mellom privatskoleloven og opplæringsloven, ettersom det ikke foreslås noen endring i overskriften eller ellers i pskl. § 3-4. Etter vårt syn ville det vært gunstig om presiseringen om at tilpasset opplæring er for alle også ble synliggjort i privatskoleloven.

3.2 Forslag om endring av opplæringsloven § 5-3 slik at det i visse tilfeller kan gis spesialundervisning etter enkeltvedtak uten at det foreligger sakkyndig vurdering

Fylkesmannen ser at forslaget har en indre logikk, og vil kunne være et nyttig verktøy for å sikre at flere elever får et forsvarlig utbytte av opplæringen. For de mer ressurssterke kommunene vil muligens ikke endringen medføre noe vansker. Vi ser imidlertid at forslaget reiser en rekke problemstillinger som bør kommenteres.

I høringsnotatet sies at hensikten med forslaget er å legge til rette for at den samlede kompetansen i skolen og den pedagogisk-psykologiske tjeneste kan bli brukt mest mulig optimalt og målrettet i forhold til elever med særskilte behov. ”I et slikt perspektiv blir styrking av PP-tjenestens mulighet til å drive såkalt systemrettet arbeid opp mot skolene viktig.”

Forslaget innebærer altså en vridning i PP-tjenestens arbeidsoppgaver; det skal brukes mindre tid på sakkyndige vurderinger og mer tid til å hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge til rette for elever med særlige behov, jf. oppl. § 5-6. Etter vårt syn er ikke den arbeidskraft som frigjøres ved å redusere antall sakkyndige vurderinger nødvendigvis den samme arbeidskraften som trengs for å bistå skolene i kompetanse- og organisasjonsutviklingsarbeidet. Dersom forslaget gjennomføres, må dette få konsekvenser for kompetansen i PP-tjenesten. I den forbindelse kan det være naturlig å stille spørsmål om kompetansekrav ved tilsetting i PP-tjenesten. Bare dersom man samtidig gjør noe med PP-tjenesten, vil forslaget kunne få den tilsiktede virkningen.

Videre er vi usikre på om rettssikkerheten til elevene vil bli like godt ivaretatt med forslaget som den er med dagens regelverk. Med dagens krav om sakkyndig vurdering skal PP-tjenesten fungere som et slags korrektiv som gir en objektiv vurdering av elevenes behov. Det stilles da også en rekke krav til innholdet i en sakkyndig vurdering, jf. oppl. § 5-3. Forslaget stiller til sammenligning ingen krav til de vurderinger skolen skal gjøre før de fatter vedtak om spesialundervisning. Etter vår mening må skolen gjøre de samme vurderingene som PP-tjenesten skal gjøre etter oppl. § 5-3 dersom elevenes rettssikkerhet ikke skal svekkes med lovendringen.

Fylkesmannens erfaring fra det nasjonale tilsynet i 2007 er at det er store variasjoner mht. hvordan vedtak om spesialundervisning utformes. I en del tilfeller har vi sett at det fattes vedtak uten sakkyndig vurdering, og det er vårt syn at disse vedtakene ofte er de minst klare og utvetydige. Vi stiller spørsmål ved om dette er en tilfældighet, eller om det er en trend vi vil se igjen dersom forslaget vedtas.

Det er videre klart at forslaget medfører at systemkravet i oppl. § 13-10 og pskl. § 5-2 skjerpes. Skoleeier må med sitt forsvarlige system kunne godtgjøre at elever med rett til spesialundervisning får denne retten selv om PP-tjenesten ikke har vært med i forberedelsen av enkeltvedtak om spesialundervisning.

Dersom det bestemmes at det i visse tilfeller kan gis spesialundervisning etter enkeltvedtak uten at det foreligger sakkyndig vurdering, må krav om at sakkyndig vurdering skal innhentes dersom eleven eller foreldrene ber om det også fastsettes. Vi ser i den forbindelse at skoleeiers/kommunens veiledningsplikt, jf. forvaltningsloven § 11 må styrkes, slik at det opplyses om retten til å få sakkyndig vurdering. I motsatt fall kan vi få en utvikling hvor det bare er de ressurssterke foreldrene/elevene som ber om sakkyndig vurdering.

Videre sier høringsnotatet at dersom opplæringsloven § 5-3 endres, ”er det naturlig å vurdere tilsvarende endring for spesialpedagogisk hjelp for barn under opplæringspliktig alder etter § 5-7 og for voksne som får spesialundervisning etter § 4A-2”. Etter vårt syn er det uklart om

forslaget får direkte konsekvens for barn under opplæringspliktig alder og voksne som får spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning.

4. Innføring av rett til særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever i videregående opplæring

Fylkesmannen i Østfold støtter de foreslåtte endringene.

6. Utvidelse av retten til tegnspråkopplæring i grunnskolen

Fylkesmannen i Østfold støtter de foreslåtte endringene.

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent av

Ragnhild Stai Amundsen e.f.
utdanningsdirektør

Kjersti Utnes Borgaas
rådgiver

Saksbehandler: Kjersti Utnes Borgaas